

U dubokoj boli Republika

Umrle su

Godine 2014. trinaest žena ub
Trideset četiri žene silovao j
Još njih 338 zadobilo je ozljed
“lakše” oblike obiteljskog n
po prekršajn

*Ožalošćeni: policija, Državno odvjetni
i drugi dijelovi sustava zaduženi za*

Hrvatska javlja tužnu vijest

od batina

io je sadašnji ili bivši partner.
e sadašnji ili bivši partner.
e, a počinitelji su gonjeni za
asilja, koji se kažnjavaju
om zakonu

*štvo, sudovi, socijalna skrb, zdravstvo
prevenciju i sankcioniranje nasilja*

ŽENE NA UDARU MUŽEVA IZ PAKLA

POTRESNI IZVJEŠTAJ PRAVOBRANITELJICE ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Vijest o smrti dviju žena, u Karlovcu i Obrovcu, koje su istoga dana ustrijelili njihovi muževi, zgrozila je Hrvatsku. Javnost se ogorčeno pita: Kako se to moglo dogoditi? Zašto to nitko nije spriječio?

Do pravog odgovora, nažalost, još će dugo čekati.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Višnja Ljubičić proučila je šest slučajeva brutalnog nasilja nad ženama koji su se dogodili 2014. i detaljno analizirala postupanje policije, pravosuđa i socijalne skrbi. U četiri slučaja nedvojbeno je zaključila da je sustav potpuno zatajio. Evo njezina izvještaja...

PIŠE KRISTINA TURČIN | SNIMCI ARHIVA CROPIXA

Te je nedjelje prelomila. Neće i ne može više ovako. Pozvala je policiju. Bila je puna masnica, hematoma, s ozljedama na glavi i prsima, a on pijan i agresivan. Policija ga je odvela.

U ponedjeljak je otišla na posao, obavila što je morala jer nije mogla odgoditi. S posla je otišla na Hitnu, pa kući.

Sve joj se u glavi počelo slagati - sada, kad je konačno prelomila, kad je odlučila da maltretiranje koje trpi godinama ne mora držati u svoja četiri zida, sve je postalo jasno.

Svi su znali da joj suprug ima tanke živce, sklonost čaši i tešku ruku. Svi su vidjeli da ona često gleda u pod i skriva masnice. I svi su šutjeli, kao što je šutjela i ona sama.

SKLONIŠTE Prije dvije godine zvala je lokalnu žensku grupu i tražila savjet kako da se razvede, informacije o svojim pravima i položaju. Žene su joj ponudile sve to, kao i smještaj u skloništu na tajnoj adresi za vrijeme razvoda, ali ona je odbila. Nije bila spremna. Ali sad je.

Krenula je kući, kad je čula da je on već izašao iz pritvora. Policija i sudac zaključili su da mu je ovo prvi put i da nema razloga da ga se zadržava dulje jer nema realne opasnosti da ponovi djelo.

Javili su joj da je kući došao luđi nego dan prije i da je ponovno pijan. Sklonila se k susjedi, ali čula je kako se svada i luduje nad njezinom majkom i kćeri. Bilo je dosta. Otišla je kući da to raščisti, jednom zauvi-

jek. Par sati kasnije bila je mrtva.

Nastavnicu frizerske struke u Mješovito-industrijskoj školi u Karlovcu, 49-godišnju Snježanu Matan, majku dvoje djece, ubio je 13. srpnja u popodnevним satima njezin tri godine stariji suprug Damir, na pragu obiteljske kuće, hicima iz puške. Nakon toga pucao je sebi u glavu. Preživio je.

Gotovo u isto vrijeme istoga dana policija u Obrovcu primila je dojavu. U mjestu Kruševu nađeno je tijelo mrtve žene i ranjenog muškarca. I ona je imala 49 godina, i ona je radila u školi. I ona je bila majka. I njezin je muž bio tri godine stariji, volio je popiti i znalo se da je nasilan. I nju je ustrijelilo puškom, nedaleko od obiteljske kuće. I on je pucao sebi u glavu - i on je preživio.

- Bio je vrijedan čovjek, on i Anka podigli su sa svojim malim primanjima troje djece. Čuo sam jedino da se Anka mora skloniti kada bi popio - rekao je novinarima neimenovani susjed.

Jedino kad bi popio. A popio bi često. Jednom je popio previše.

Lani je u Hrvatskoj 13 žena ubio sadašnji ili bivši partner. Statistički, svakih 28 dana jednu. 34 žene bile su silovane od strane sadašnjeg ili bivšeg partnera. Još njih 338 zadobilo je tjelesne ozljede ili teške tjelesne ozljede, a počinitelji su gonjeni po Kaznenom zakonu - za "lakše" oblike obiteljskog nasilja, koji se kažnjavaju po prekršajnom Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, policiji su prijavljene 14.784 osobe. Muškarci su

činili 78 posto.

SUSJEDI Obje žene koje su poginule u ponedjeljak, 13. srpnja, godinama su trpjele nasilje. Susjedi su znali. Obitelj i poznanici su znali. Žene obično trpe nasilje 10 godina prije nego što ga prvi put prijave. Jedna od njih to je učinila. I ipak ju je ubio, drugi dan. Pušten je iz pritvora nekoliko sati prije, jer je struka procijenila da neće ponoviti djelo.

Jesu li ove žene mogle biti spašene? Je li koja od tisuća žena koje su lani doživjele nasilje mogla biti spašena?

Pravobraniteljica za ravnopravnost spo-

ZADAR
Policija istražnom sucu privodi Z. S. u prosincu 2014. nakon što je dan prije teško ranio supruga bivše žene i njihovo 10-mjesečno dijete

ZAGREB
U srpnju prošle godine u naselju Utrina policija je pronašla mrtva tijela ženske osobe i djeteta. Majka je počinila samoubojstvo skočivši sa zgrade s djetetom u naručju

lova Višnja Ljubičić lani je odlučila proučiti šest slučajeva brutalnog nasilja nad ženama i jedan slučaj samoubojstva žene s djetetom počinjenih tijekom 2014. i detaljno pročešljati postupanje sustava - policijskog, pravosudnog, socijalne skrbi, zdravstvenog, obrazovnog - kako bi pokušala odgovoriti na to pitanje, utvrditi je li bilo propusta u postupanju i jesu li žrtve mogle biti spašene. U četiri slučaja, od kojih su neki još u radu, uočila je naznake propusta da je sustav mogao bolje reagirati. U jednom slučaju nedvojbeno je zaključeno da su propusti takvi da se opravdano može pretpostavljati da su mogli preokrenuti tijek događaja. Tvrditi da bi žrtve bez sumnje preživjele ili izbjegle nasilje da je sustav bio učinkovitiji bilo bi pretjerano i pretenciozno. Ali zaključiti da nije učinjeno sve da se tragedija spriječi - potpuno utemeljeno.

- Na dijelu predmeta još se radi i čekamo odgovore pojedinih sustava. Kad završimo s radom, izdat ćemo upozorenja i preporuke te tražiti da se preispita obrazac postupanja - kaže pravobraniteljica, koja će se ove godine detaljno baviti i postupanjem sustava u slučajevima ubijenih žena iz Karlovca i Kruševa.

DJEČAČIĆ Prvi slučaj koji je proučila bio je slučaj iz Zadra iz prosinca prošle godine, kad je 55-godišnji Z. S. ispucao cijeli spremnik u M. O., novog partnera svoje bivše supruge, koji je u rukama držao njihova desetomjesečnog sinčića. Muškarac je kasnije preminuo, a dječaćiću je jedva spašen život zbog posljedica prostrijelne rane glave koju je zadobio. Z. S. je namjeravao ubiti i bivšu suprugu - po nju je zapravo i došao - te je krenuo u kuću, ali ga je, dok je mijenjao spremnik, uhvatio susjed i udario šakom, nakon čega je Z. S. pobjegao.

Ubojica je godinama maltretirao novu obitelj bivše supruge i nebrojeno je puta

prijavljivao i kažnjavan. No, ne i svaki put.

- Ustanovili smo da mu je bila izrečena mjera opreza zabrane pristupa. No isto tako smo ustanovili da je policija podnijela Državnom odvjetništvu više kaznenih prijava protiv počinitelja za kaznena djela prijetnji. Državno je odvjetništvo odbacilo sve kaznene prijave i nije pokrenulo postupak protiv počinitelja. Nakon toga dogodilo se ubojstvo - kaže pravobraniteljica Ljubičić.

Državno odvjetništvo procijenilo je da postupak zbog prijetnji ne treba pokretati. A počinitelj ih je ostvario.

Jedan od glavnih problema detektiranih u postupanju državnih odvjetništava jest odustajanje od progona počinitelja nasilja.

- Naime, ako žena žrtva odustane od svjedočenja - od straha ili zbog počiniteljevih prijetnji, što nije rijedak slučaj - u nekim predmetima Državno odvjetništvo odustane od progona. To se mora promijeniti - kaže pravobraniteljica.

Također ističe kako se u praksi izriče mnogo više novčanih nego zatvorskih kazni za obiteljsko nasilje i upravo je ekonomska prijetnja čest razlog zbog kojeg žene odustanu od svjedočenja: suprug, često jedini

zaposlen, kaže joj kako će, ako svjedoči, platiti sedam tisuća kuna kazne, što znači da joj sljedećih mjeseci neće dati ništa za hranu i djecu. Problem je što se isto događa i sa zatvorskim kaznama - ako počinitelj završi u zatvoru, vjerojatno će ostati bez posla, a obitelj bez prihoda.

- Radi se o vrlo složenoj problematici, koju mogu riješiti samo ozbiljna financijska sredstva uložena u strategije osnaživanja žrtava - kaže pravobraniteljica.

NEMA NOVCA Hrvatska ima tek 19 skloništa za žene žrtve nasilja, koja nisu ravnopravno raspoređena po županijama, a stambeno zbrinjavanje žrtava nakon izlaska iz skloništa - u kojem mogu ostati najdulje godinu dana - sustavno je riješio samo Grad Zagreb.

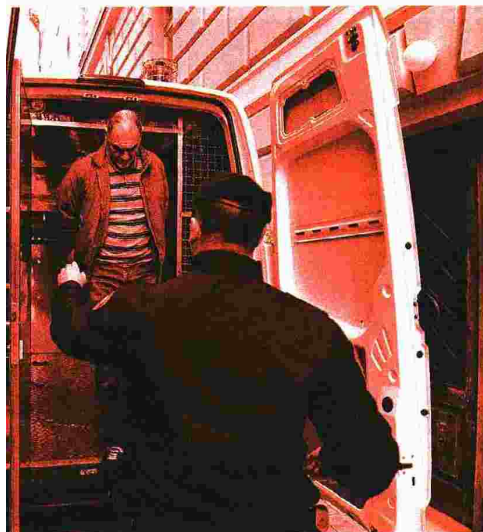
- Lokalne jedinice za skloništa izdvajaju između 0,01 do 0,6 posto proračuna, što dovoljno govori. Kad govorimo o ženama žrtvama nasilja, vrlo često se radi o nezaposlenim i ekonomski ovisnim ženama, lošijeg obrazovanja i teškog psihofizičkog stanja. One najčešće nemaju kamo nakon skloništa niti ikakvih sredstava od kojih bi se uzdržavale. Oko 50 posto ih se, zajedno s djecom, vrati počiniteljima - kaže pravobraniteljica.

Ni u sljedećem slučaju Državno odvjetništvo nije nastavilo postupak protiv obiteljskog nasilnika - jer se nagodilo s počiniteljem! Radilo se o uglednom članu društva, ravnatelju srednje škole iz manjeg grada, koji je brutalno pretukao suprugu. Nije ni došlo do suđenja jer se lokalno Državno odvjetništvo unaprijed nagodilo s njim da uplati 3000 kuna za žrtve poplava u Gungji u zamjenu za odustanak od kaznenog progona!

Radilo se o teškom obliku nasilja u obitelji, koje se goni po Kaznenom, a ne Prekršajnom zakonu o zaštiti od nasilja

Ravnatelj škole koji je brutalno istukao suprugu nagodio se s Državnim odvjetništvom da uplati 3000 kuna za žrtve poplave!

u obitelji. Ipak, taj ugledni član društva sankcioniran je - uplatom od 3000 kuna - jednakom kaznom kao da nije napravio novu osobnu iskaznicu u roku od 15 dana od isteka stare ili da je vozio 180 kilometara na sat na autoputu. Uz to nije ni proglašen krivim, već se nagodio prije suđenja.

DOJAVE Ima li takva sankcija uopće smisla? Sustav mu je poručio da ne brine, neće biti ni javne sramote ni ozbiljnih sankcija ako smjesti ženu na Traumu. Naravno, ako ima još tri tisuće kuna za žrtve poplava...

- Ovaj slučaj nije medijski praćen, postupali smo po anonimnoj prijavi. Odmah smo kontaktirali nadležno Državno odvjetništvo i upozorili da je, prema našem stajalištu, krajnje neprimjereno primjenjivati nagodbu kod slučajeva kaznenog djela obiteljskog nasilja. Odvjetništvo nije ni odgovorilo na naše upozorenje - kaže Višnja Ljubičić.

Slučajevi i situacije u kojima se Državna odvjetništva mogu, a u kojima ne mogu nagoditi s počiniteljima jasno su definirani Napatkom o postupanju tijekom sporazumijevanja s osumnjičenikom/okrivljenikom o uvjetima priznavanja krivnje i sankcije. Među slučajevima u kojima se ne treba sporazumijevati u Napatku su izriječkom navedena kaznena djela na štetu djece (iako i za ova kaznena djela bilo nagodbi, kao u slučaju DO iz Vukovara koje se nagodilo s počiniteljem seksualnih delikata na štetu 11-godišnjeg djeteta da umjesto kazne odradi određeni dobrotvorni fond sati, a na što je upozorila pravobraniteljica za djecu Ivana Milas Klatrić), dok kaznena djela na štetu članova obitelji, osobito žena - nisu.

- Razumijem da smo na djecu osobito osjetljivi, ali obiteljsko nasilje ne bi smjelo biti predmet pogodan za nagodbu. Uz to, upozorila bih da se gotovo uvijek u slučajevima nasilja nad ženama negdje nalazi i dijete koje je ovim nasiljem stradalo - ističe

U 2013. godini 49 posto prijavljenih počinitelja nasilja bile su žene?! U Hrvatskoj se nekad ne razlikuje žrtva od počinitelja

pravobraniteljica Ljubičić.

Problematično je i izricanje zaštitnih mjera opreza, koje sudovi izriču u mnogo manjoj mjeri nego što ih policija predlaže: najčešće se izriče mjera obaveznog psihosocijalnog tretmana, koji se pak minimalno provodi zbog nedostatka novca za njegovo financiranje! Društvo za psihološku pomoć izvjestilo je kako psihosocijalni tretman počinitelja od 2013. godine uopće ne provode jer im Ministarstvo pravosuđa nudi sredstva nedovoljna za provedbu te mjere. S druge strane, utvrdila je pravobraniteljica, isto Ministarstvo nije uspjelo utrošiti sva sredstva namijenjena za tu stavku!

Najučinkovitija mjera opreza - udaljenje iz zajedničkog stambenog prostora - izriče se najrjeđe.

Drugu mjeru opreza - zabrane prilaska na 100 metara - imao je i I. Š., koji je krajem prošle godine, pred kućom zajedničke kćeri u Zagrebu, ubio suprugu S. Š.. Bio je otprije poznat policiji jer je godinu dana ranije prijetio cijeloj obitelji. Predmet je još u radu, ali postoje jasne naznake da je bilo propusta u radu policije kad je u pitanju izrečena mjera opreza.

- Problematičan je način nadzora proved-

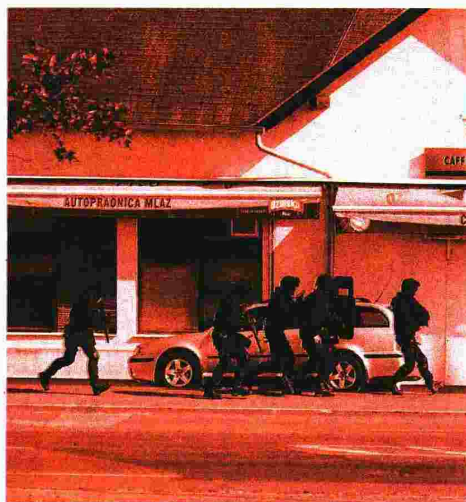
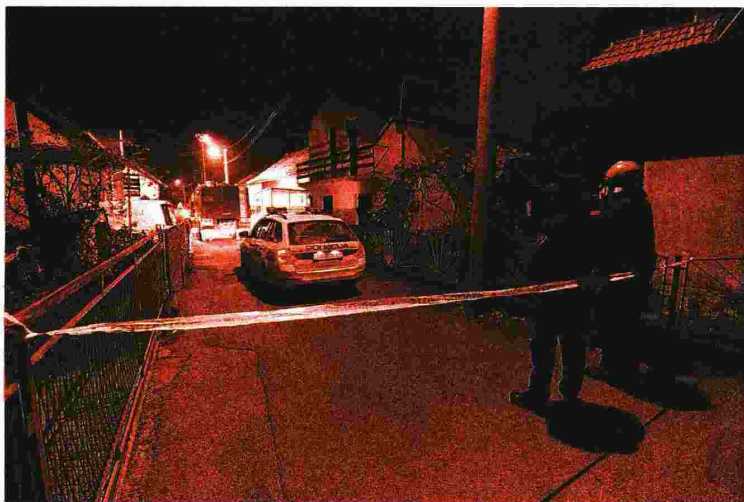
be te mjere te sankcioniranje onih koji je prekrše. Imamo slučajeve u kojima žene zovu policiju jer im partner ili bivši partner, koji ima zabranu prilaska na manje od 100 metara, dolazi na posao ili pred kuću. Policija dođe i upozori ga da se makne na 100 metara. On to učini i ostane stajati tamo, a policija ode! Kad je jedna žena, koju je partner počeo maltretirati čim se policija maknula, ponovno zvala policiju i, iznervirana, pitala ih što je njima i kako to rade svoj posao, pokrenuli su postupak protiv nje zbog vrijeđanja policijskog službenika - priča pravobraniteljica.

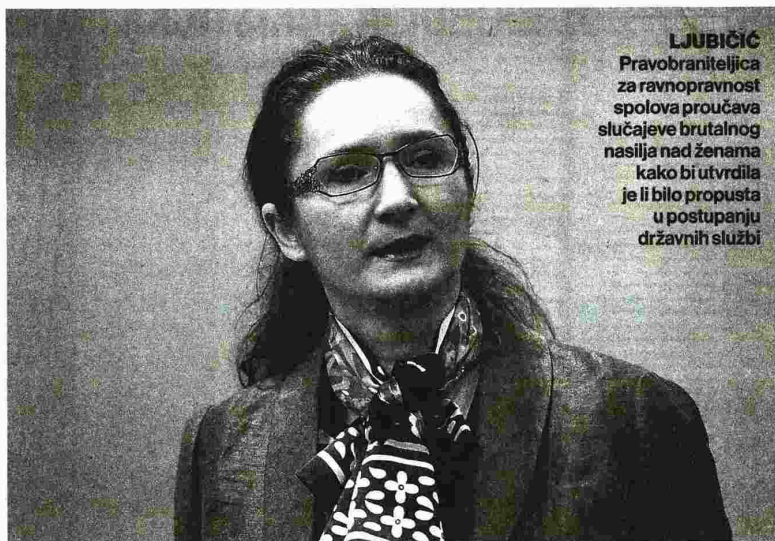
KRVAVI SUPRUŽNICI Hrvatska, dodaje, ima neobično visok udio žena među počiniteljima nasilja u obitelji: tijekom 2013. godine 49 posto prijavljenih počinitelja u Medimurskoj županiji bile su žene.

- Bivša povjerenica UN-a za nasilje nad ženama Rashida Manjoo, kad je bila u posjetu Hrvatskoj i vidjela nacionalne statističke podatke, zaključila je da su žene u Hrvatskoj ili bitno agresivnije od žena u drugim državama ili stručne osobe u nas ne prepoznaju tko je počinitelj, a tko žrtva - priča pravobraniteljica.

Upravo u tome leži problem: vrlo često policija, nakon dojave o obiteljskom nasilju, privodi i muža i ženu.

- Objašnjavaju da, kad dođu na mjesto gdje se odigralo nasilje, a oboje su krvavi i ozlijeđeni, odluku o tome tko je žrtva, a tko počinitelj rade prepuštaju sudu. Obično se radi o slučajevima u kojima je žena ozlijeđena supruga u samoobrani. I onda još završi u policiji ili pritvoru - govori pravobraniteljica, iznoseći slučaj u kojem je žena žrtva izvedena pred prekršajnog suca kao prvookrivljena u predmetu u kojem je počinitelj već bio osuđivan za obiteljsko nasilje! Osim mjera prevencije, zabrinjavajuće su i pojedine sankcije izrečene brutalnim nasilnicima. Prošle je godine u selu Cepidlak

LJUBIČIĆ
Pravobraniteljica
za ravnopravnost
spolova proučava
slučajeve brutalnog
nasilja nad ženama
kako bi utvrdila
je li bilo propusta
u postupanju
državnih službi

pokraj Svetog Ivana Žabnog u Koprivničko-križevačkoj županiji otkriven 66-godišnjak koji je svoju ženu držao zavezanu lancima i zaključanu lokotom u svinjcu te je tukao i ponižavao na najgore načine. Žena je završila s teškim ozljedama, a sutkinja istrage Županijskog suda pustila je počinitelja da se brani sa slobode i vrati kući jer je ustanovila da "osumnjičenik do sada nije bio kažnjavan", a da je "žrtva sklona alkoholu i bitno jače fizičke građe od osumnjičenika". Viši je sud ukinuo takvu odluku i odredio mu jednomjesečni pritvor. Mediji su tada prestali pratiti slučaj, no pravobraniteljica nije.

- Počinitelj je osuđen na šest mjeseci uvjetno - kaže.

SUDOVİ Budući da je pravosuđe, dodaje pravobraniteljica, neovisan sustav te Pravobraniteljstvo ne može postupati prema sudu i upozoravati na sudske odluke, službeno je utvrđeno da nije bilo propusta u radu sustava: CZSS je poduzeo sve potrebne mjere, a policija je postupila sukladno do-

U Osijeku je muž ubio ženu čekićem na balkonu dok su susjedi gledali kako je udara. Reagirali su tek kad je umrla

broj praksi. A sudske presude su - neovisne.

- Ipak, ne mogu ne reći da je moj stav da je počinitelj trebao biti strože kažnjen - kaže Ljubičić.

Proučila je i slučaj 38-godišnje I. P. R. koja je lani izvršila samoubojstvo skokom s nebodera u jednom novozagrebačkom naselju. Skočila je držeći u krilu trogodišnju kćer.

- Tragedija je bila strašna te smo željeli vidjeti je li bilo ikakvih upozorenja ranije, je li žena trpjela nasilje ili imala zdravstvenih problema. No, iz izvješća centra za socijalnu skrb i zdravstvenon sustava jasno je da nije bilo nikakvih naznaka koje bi upućivale na moguću ishod - kaže pravobraniteljica.

Na jednak će način, najavljuje, preispitati postupanja sustava i u slučaju 29-godišnje I. F. iz Medimurja koja se ovog mjeseca autom, u kojem je bio i njezin petogodišnji sin, zaletjela u jezeru HE Dubrava nedaleko od naselja Struga i tako oduzela život i sebi i djetetu. Prije ovog čina, I. F. je na svojem Facebook profilu ostavila pismo iz kojeg se može zaključiti kako je trpjela nasilje. Pravobraniteljica će, najavljuje, ispitati je li to točno i je li mlada žena prije od bilo koga u sustavu tražila pomoć.

- Ponovno bih naglasila da u sprečavanju

tragedija najveću ulogu imaju građani - susjedi, kumovi, prijatelji - koji dojavom mogu doslovno spasiti živote. Svijest raste, ali i dalje veliki dio građana smatra da je obiteljsko nasilje privatni problem u koji se bolje ne miješati, već je najpametnije okrenuti glavu. Ne mogu zaboraviti slučaj iz Osijeka u kojem je muž ubio ženu čekićem na balkonu, dok su susjedi gledali kako je udara. Nazvali su policiju kad je već bila mrtva - kaže pravobraniteljica.

Sustav čini mnoge propuste, no s obavljanjem sustava šanse za izbjegavanje težeg nasilja svakako su veće. Najgore je kad sustav ni ne zna što se događa. Upravo je to zaključak u dva slučaja okrutnih ubojstava žena koji su se lani dogodili u Hrvatskoj, a u kojima je pravobraniteljica zaključila kako nije bilo propusta u postupanju: ni policija ni centri za socijalnu skrb nisu prije zločina imali nikakvih dojava ni saznanja.

UBOJSTVO Prvi je slučaj ubojstvo S. P., majke dvoje djece u dobi od 14 i 16 godina, u kafiću Tiho u Osijeku, počinjeno u srpnju prošle godine. Žrtva je u kafiću radila kao konobarica, a ubio ju je suprug iz poluautomatske puške, nakon što je prije toga ubio jednog gosta kafića. Policija je uskoro stigla na mjesto zločina, no ubojica se zatvorio u kafić. Nekoliko je sati trajala talačka kriza, tijekom koje je počinitelj prijetio da će ubiti i sebe. Nekoliko sati kasnije to je i učinio, a policajci su kod njega pronašli veću količinu eksploziva i arsenal oružja.

Susjedi su kasnije pričali da su počinitelj i žrtva bili usred razvoda i da su bračne razmirice u posljednje vrijeme bile česte. Toga je dana žrtva zakasnila na posao jer se, kako je rekla šefu, posvadala s mužem. Jesu li svade tijekom razvoda prerasle u nasilje, je li bilo naznaka da bi suprug, otac dvoje djece, bivši branitelj, "miran i pošten čovjek", mogao ovako nešto napraviti - ne zna se. Sama žrtva, kao ni bilo tko od susjeda i poznanika, nikada o nečem takvom nije obavijestila ni policiju ni socijalnu službu.

Ni u Zlataru nije bilo nikakvih dojava o ponašanju B. B. (60), koji je prošlog prosinca ubio nevjenčanu suprugu B. P. punčnjem iz poluautomatske puške te otišao susjeda zamoliti da nazove policiju jer ne zna gdje mu je mobitel. Susjed kaže kako je bio vidno pijan te da mu je na pitanje zašto je to učinio odgovorio - zbog računa za struju koji je platio on, a ne pokojna supruga. Nikada prije nije prijavljen za bilo kakvo nasilničko ponašanje. Susjedi kažu da je volio popiti, ali da nisu nikada čuli bilo što što bi upućivalo na nasilje. Doduše, naglasili su, prva je kuća od njihove udaljena gotovo 200 metara. Sudeње mu još traje. Tijekom suđenja izjavio je da nije kriv za ubojstvo. Kriv je, kaže, za nelegalno posjedovanje puške.

ZAGREB
U naselju Kozari put u prosincu 2014. godine muškarac je iz vatrenog oružja usmrtio žensku osobu, a potom je pokušao izvršiti samoubojstvo

OSIJEK
I. P. u kafiću Tiho ubio je suprugu, s kojom ima dvoje djece, i još jednog gosta. Specijalna policija okružila je ubojicu koji je nakon nekoliko sati ubio sebe